

MODALITĂȚI DE EVALUARE A VALORILOR STILISTICE ÎN GIMNAZIU

**prof. Halus Elena-Dorina,
Liceul Tehnologic „Vasile Gherasim” Marginea, Județul Suceava**

În practica evaluării la limba și literatura română se folosesc frecvent *testele* de evaluare, predictivă, formativă și sumativă, probe obiective care elimină hazardul și subiectivismul.

Testele conțin *itemi, elemente componente ale unei probe*. Conceperea și aplicarea itemilor se face în conformitate cu *obiectivele de referință, competențele specifice, cu standarde de performanță*, iar corectarea se realizează pe baza *grilei de corectare* care stabilește criteriile de acordare a punctelor, concretizate în note.

În cazul valorilor stilistice, itemii vizează cunoștințele lingvistice, textual-literare și interlocutive, pe cele din domeniul teoriei literaturii și al stilisticii, precum și cunoștințele și competențele culturale ale elevilor.

Concepți și aplicați în conformitate cu obiectivele de referință vizate printr-o probă de evaluare anume, itemii asigură obiectivitatea (calitatea evaluării), fidelitatea (consecvența cu care produce rezultate) și validitatea (gradul în care măsoară cea ce își propune).

Itemii obiectivi se caracterizează printr-un grad scăzut de complexitate, testează mai ales cantitatea informației, o mare varietate de elemente de conținut, solicitând capacitățile cognitive de nivel inferior.

Cel mai mare dezavantaj al acestui tip de itemi este faptul că nu permite urmărirea raționamentului prin care elevul ajunge la un răspuns, nu obligă elevul la un efort de corelare a informației.

Itemii obiectivi se clasifică în:

a) *Itemi cu alegere duală* care solicită un răspuns de tip da/nu, adevărat/fals.

Exemplu: Notează cu A-adevărat sau F-fals propoziția următoare: *Personificarea este o figură de stil prin care li se atribuie lucrurilor, animalelor sau fenomenelor din natură însușiri omenești.*

b) *Itemi de tip pereche* ce solicită stabilirea de corespondențe, asociații între elemente așezate pe două coloane;

Exemplu: Marcați printr-o săgeată corespondența între cele două coloane:

• frunză irosită	• metaforă
• geme prohodind	• epitet
• ca un palat pustiu	• personificare
• barda din dreapta-i
ajunge la cer	• comparație
• insula vieții	• hiperbolă

c) *Itemi cu alegere multiplă* care solicită alegerea unui singur răspuns corect dintr-o listă de soluții. Exemple:

1) Conțin doar metafore expresiile din seria:

- a) glas dulce, iarnă tristă, foșnetul frunzelor;
- b) săgețile privirii, noaptea din suflet, macii însângerau câmpul;
- c) viață idilică, potecă îngustă, pădure de argint;

2) În enunțul *Venea împotriva noastră ca un păienjeniș*, structura subliniată are rol de:

- a) metaforă
- b) comparație
- c) hiperbolă

3) *Itemii semiobiectivi* testează o varietate de cunoștințe, deprinderi, capacități cu un grad mai mare de dificultate decât al itemilor obiectivi. În rezolvarea acestui tip de itemi, elevii trebuie să producă efectiv răspunsul, chiar dacă libertatea lor de a reorganiza informațiile și de a formula răspunsul este limitată.

Elevii trebuie să demonstreze pe lângă cunoștințe, și abilitatea de a structura cel mai corect și mai scurt răspuns.

Din această categorie fac parte:

a) *Itemii cu răspuns scurt* (întrebare directă care solicită un răspuns scurt-expresie, cuvânt, număr, simbol);

Exemplu: *Numește figura de stil prezentă în fabulă..*

b) *Itemii cu răspuns structurat (întrebări structurate)*. Exemple:

- *Enumerați figurile de stil învățate.*
- *Precizați trei tipuri de epitet.*

c) *Itemii de completare* constau într-un enunț incomplet care solicită completarea de spații libere cu unu-două cuvinte care să se încadreze în contextul dat.

Se recomandă ca spațiul liber să nu fie pus la începutul propoziției. Dacă într-o frază există mai multe răspunsuri de completare ce trebuie găsite, acestea trebuie să aibă aceeași lungime. Exemple:

- *Definiți metafora, completând spațiile libere:*

Metafora esteprin care se trece de la sensul al unui cuvânt la, prin intermediul unei Procesul de realizare a metaforei constă în

Itemii subiectivi reprezintă forma tradițională de evaluare. Se solicită răspunsuri deschise, se verifică obiective care vizează creativitatea, originalitatea și evaluează procese cognitive de nivel înalt.

Au însă câteva dezavantaje importante: fidelitate și validitate scăzută, necesită scheme de notare complexe și greu de alcătuit, corectarea durează mult.

Din această categorie fac parte *itemii de tip eseu* prin care se solicită elevilor să construiască, să producă un răspuns liber în conformitate cu un set de cerințe date. Acești itemi pot fi:

a) *eseu structurat (semistrukturat)*, când răspunsul așteptat este dirijat, orientat și ordonat cu ajutorul unor cerințe, indicii, sugestii (compunere-eseu argumentativ după un plan dat). Exemple:

- *Redactează o compunere de 6-8 rânduri cu titlul Trăsura copilăriei, în care să exemplifici valori stilistice ale substantivului (epitet substantival, metaforă, comparație, personificare, hiperbolă, enumerație și repetiție.)*

b) *eseu liber/nestructurat*, când se valorifică gândirea creativă, originalitatea, creativitatea, nu impune cerințe de structură.

Exemplu: După studiul *Metaforei*, în partea de reflecție, elevii au primit ca sarcină de lucru: Realizați un scurt eseu cu titlul *Metafora copilăriei*, în care să vă exprimați opinia în legătură cu subiectul lecției de astăzi.